

Το χρέος του ελέους

[Ορθοδοξία](#) / [Θεολογία](#)

[Σοφία Μπεκρή](#), φιλόλογος-θεολόγος

«Ουκ έδει και σε ελεήσαι τον σύνδουλόν σου, ως και εγώ σε ηλέησα;» (Ματθ., ιη' 33). Για άλλη μια φορά ο εύσπλαγχνος Κύριος μας θυμίζει το χρέος μας απέναντι στους αδελφούς μας, στους «συνδούλους» μας εν Κυρίω. Για την ακρίβεια, δεν μας ζητάει να κάνωμε κάτι που ο Ίδιος δεν έκανε, αλλά μας προτρέπει να μιμηθούμε το δικό Του παράδειγμα. Αυτός υπήρξε σ' όλη την διάρκεια της επιγείου Του ζωής ο ελεήμων και φιλόανθρωπος Κύριος: σκόρπιζε το έλεός Του στους αναγκεμένους συνανθρώπους του, θεράπευε πρόθυμα τις ασθένειές των, απάλυνε στοργικά τον πόνο των. Και ενώ σπάνια εισέπραττε ευγνωμοσύνη για τις πλουσιοπάροχες δωρεές Του, εν τούτοις, πάνω στον Σταυρό, επισφράγισε την επίδειξη του απείρου Του ελέους, με την συγχώρηση όλων, ανεξαιρέτως, των σταυρωτών Του: «Πάτερ άφες αυτοίς, ου γαρ οίδασιν τι ποιούσιν.» (Λουκ. κγ' 34).

Για έναν τέτοιο μεγαλόκαρδο και συγχωρητικό Βασιλέα κάνει λόγο ο Ματθαίος σε μια από τις παραβολές Του για την βασιλεία των ουρανών, την παραβολή των

μυρίων ταλάντων (ιη' 23-35), όπως είναι περισσότερο γνωστή. Είναι τόσο συχνή η αναφορά του Ματθαίου στο θέμα της ουρανίου Βασιλείας, ώστε το Ευαγγέλιό του να ονομάζεται Ευαγγέλιο της Βασιλείας. Από την επί του όρους Ομιλία (κεφ. 5-7) έως και το Ευαγγέλιο της κρίσεως (κεφ. 25) ο Κύριος προτρέπει τους μαθητές Του να επιζητούν πρώτα απ' όλα την «βασιλείαν του Θεού και την δικαιοσύνην αυτού» (ο. π. στ' 33), τονίζοντας, με νόημα, ότι στην Βασιλεία Του εισέρχεται «ου πας ο λέγων Κύριε Κύριε, αλλ' ο ποιων το θέλημα του πατρός (του) του εν ουρανοίς» (ο. π. ζ' 21) και ότι η τελική κρίση θα γίνη με βάση την εφαρμογή εμπράκτως του λόγου Του «αγαπήσεις Κύριον τον Θεόν σου... και τον πλησίον σου ως σεαυτόν» (ο. π. κβ' 37-39).

Στην συγκεκριμένη παραβολή «ωμοιώθη η βασιλεία των ουρανών ανθρώπω βασιλεί, ος ηθέλησε συνάραι λόγον μετά των δούλων αυτού» (Ματθ. ιη' 23). Κάποιος βασιλιάς, λοιπόν, θέλησε να λογαριαστή με τους δούλους του. «Αρξαμένου δε αυτού συναίρειν (=να λογαριάζη) προσηνέχθη αυτώ (= μεταφέρθηκε μπροστά του) εις οφειλέτης μυρίων ταλάντων» (ο. π. 24). Εάν αναλογιστή κανείς ότι ένα τάλαντο ισοδυναμεί με 240 περίπου χρυσές λίρες, τότε αντιλαμβάνεται εύκολα ότι μιλάμε για μια οφειλή ύψους 2,5 περίπου εκατομμυρίων λιρών.

Οι Πατέρες σχολιάζουν χαρακτηριστικά ότι το υπέρογκο αυτό ποσό συμβολίζει το πλήθος των αμαρτιών μας. Αρκεί να σκεφθή κανείς ότι ούτε μία μέρα δεν μπορεί να ζήσει ο άνθρωπος πάνω στην γη, χωρίς να αμαρτήσει, όπως αναφέρει και ο πολύπαθος Ιώβ (ιδ', 4). Την αλήθεια της ομολογίας του μπορούν να την εγγυηθούν, καλύτερα απ' όλους, οι ασκητές της ερήμου, αυτοί που αγωνίστηκαν σκληρά, μέχρι τέλους, για να αντιμετωπίσουν τις πολλαπλές δοκιμασίες και να εξαλείψουν τα ποικίλα πάθη και την «εμπερίστατη» αμαρτία.

Άραγε, ποιος μπορεί να σώση τον άνθρωπο από το δυσβάσταχτο αυτό φορτίο των αμαρτιών; Ποιος έχει την δύναμη να διαγράψη την τεράστια αυτήν οφειλή; Μόνον ένας «έσχισε το χειρόγραφο των αμαρτιών» μας, ο Βασιλιάς Κύριός μας, ο Οποίος, με την σταυρική Του θυσία, μας χάρισε την αιωνία λύτρωση και σωτηρία.

Έτσι και στην παραπάνω περικοπή. Στον χρεώστη δούλο, που εκλιπαρεί τον κύριό του να «μακροθυμήση» για την αποπληρωμή του χρέους του, εκείνος του χαρίζει, τελικά, ολόκληρο το χρέος και την ελευθερία του! Αληθινή αρχοντιά, πραγματικό δείγμα βασιλικής συμπεριφοράς! Πόσοι επίγειοι βασιλείς, αλήθεια, προβαίνουν σε μια τέτοια χαριστική κίνηση;

Οι περισσότεροι, αντιθέτως, εκμεταλλεύονται την ευκαιρία, για να πιέσουν ακόμη περισσότερο τους «δούλους» των και να αυξήσουν τα κέρδη των, όπως έκανε, αρχικά, και ο βασιλιάς της περικοπής, ο οποίος ζήτησε από τον δούλο του «πραθήναι (να πωλήση) και την γυναίκα αυτού και τα τέκνα και πάντα όσα είχε.» (Ματθ., ιη' 26-27). Δεν πρέπει, καθόλου, βεβαίως, να μας παραξενεύη μια τέτοια απαίτηση του κυρίου από τον δούλο του, διότι ήταν απολύτως νομότυπη, σύμφωνα με τον εβραϊκό νόμο και το ρωμαϊκό δίκαιο της εποχής.

Πίσω από τον φιλεύσπλαγχο βασιλέα της παραβολής οι Πατέρες βλέπουν τον φιλόανθρωπο επουράνιο βασιλέα, τον Οποίον καθημερινά και εμείς παρακαλούμε

στην προσευχή μας να μας χαρίση τις οφειλές μας, τις μυριάδες καθημερινές αμαρτίες μας, όπως υποσχόμαστε ότι κάνομε και εμείς, με την σειρά μας, στους αδελφούς μας: «...άφες ημίν τα οφειλήματα ημών, ως και ημείς αφίεμεν τοις οφειλέταις ημών».

Αυτό κάνομε, όμως, η μήπως ο τι έκανε ο δούλος της περικοπής στον σύνδουλό του, «ος όφειλεν αυτώ εκατόν δηνάρια, και κρατήσας αυτόν έπνιγε λέγων· απόδος μοι ει τι οφείλεις» (Ματθ. ιη΄ 28). Και ενώ ο σύνδουλός μας μας παρακαλεί να μακροθυμήσωμε, μήπως εμείς τον καταδικάζομε, όπως ο άσπλαγχνος, πλην όμως ευεργετηθείς από τον κύριό του δούλος, σε φυλάκιση για εκατό δηνάρια;

Αλήθεια, πόσο σκληρόκαρδοι γινόμαστε προς τον χρεώστη αδελφό μας, που τον «πνίγομε» για ένα τόσο ευτελές ποσό -λιγότερο από ένα σημερινό ευρώ; Κυρίως, όμως, πόσο αγνώμονες γινόμαστε προς τον ευεργέτη Κύριό μας! Ενώ Εκείνος διέγραψε οριστικά το χρέος των αναρίθμητων αμαρτιών μας και μας χάρισε διά παντός την ελευθερία μας, εμείς αποδεικνυόμαστε, τελικά, αντάξιοι της απέραντης ευεργεσίας Του!

Υπάρχουν, όμως, -ευτυχώς-, και ευσυνείδητοι άνθρωποι, οι οποίοι, βλέποντας την συμπεριφορά του αγνώμονος δούλου, «λυπούνται σφόδρα ... και ελθόντες διεσάφησαν τω κυρίω εαυτών πάντα τα γενόμενα.» (ο. π. 31). Είναι, αλήθεια, πολύ ελπιδοφόρο ότι σε κάθε εποχή, και στην δική μας, κάποιιοι, έστω και λίγοι, θορυβούνται με την αδικία και δεν παύουν να την στιγματίζουν, με όποιο κόστος! Μα, θα μου πήτε, δεν γνωρίζει ο Θεός Κύριος την αδικία; Περιμένει από τους ανθρώπους να την καταγγείλουν; Ασφαλώς και την γνωρίζει, ως Παντογνώστης. Απλώς ο Ματθαίος, όπως και οι άλλοι Ευαγγελιστές, τονίζουν κάθε φορά τον ρόλο του ανθρωπίνου παράγοντος, που συνεργεί στο έργο του Θεού.

Αυτό, όμως, που ακόμη περισσότερο τονίζει ο Ματθαίος είναι ότι ο Κύριος είναι αυστηρός αλλά δίκαιος κριτής και ότι η κρίση του, τελικά, είναι «ανέλεος παντί τω μη ποιήσαντι έλεος» (Ιάκ., β΄ 13). Γι΄ αυτό απευθύνει στον «πονηρό δούλο» το εύλογο ερώτημα: «ουκ έδει και σε ελεήσαι τον σύνδουλόν σου, ως και εγώ σε ελέησα;» (ο. π. 33).

Αληθινά φοβερό το ερώτημα: «δεν έχομε και εμείς χρέος να ελεούμε τον αδελφό μας, όπως Εκείνος μας ελέησε με το απέραντο έλεός Του;» Εάν δεν το κάνωμε, τότε ψευδόμεθα, όταν, στην Κυριακή Προσευχή, του ζητάμε να μας χαρίση τα οφειλήματά μας, να μας δώση, δηλαδή, άφεση αμαρτιών, όπως κάνωμε και εμείς στον αδελφό μας. Να, γιατί στο παραπάνω ερώτημα του Κυρίου μας δεν έχομε, τελικά, τι να απαντήσωμε και σιωπάμε ένοχα και εμείς, όπως ο «πονηρός» δούλος.

Τότε ο Κύριος «οργισθείς παρέδωκεν αυτόν τοις βασανισταίς έως ου αποδώ παν το οφειλόμενον αυτώ.» (ο. π. 34). Οι Πατέρες, εκτός από την δικαία οργή του Κυρίου, τονίζουν, στο σημείο αυτό, την παραδειγματική παράδοση του δούλου στους «βασανιστές» και την παραπομπή του στην αιώνια καταδίκη, όπως υπονοείται από την φράση «έως ου αποδώ παν το οφειλόμενον αυτώ» (ο. π.).

Έτσι εξηγείται και το ηθικό δίδαγμα, με το οποίο ολοκληρώνεται η παραπάνω περικοπή: «Ούτω και ο πατήρ μου ο επουράνιος ποιήσει υμίν, εάν μη αφήτε έκαστος τω αδελφώ αυτού από των καρδιών υμών τα παραπτώματα αυτών.» (ο. π. 35). Τελικά, δεν μας καταδικάζει ο Κύριος □ εκείνο που μας «καταδικάζει» είναι ότι δεν δείχνουμε έλεος, με την καρδιά μας, για τα μικρά «παραπτώματα» του αδελφού μας, ότι δεν δείχνουμε μακροθυμία αλλά μνησικακούμε και τον πνίγομε με την κακία, την φιλαργυρία και τα πολλά άλλα μας πάθη.

Και όλα αυτά τα κάνομε εμείς οι μικρόψυχοι και αμετανόητοι άνθρωποι, ενώ έχομε λάβει το μοναδικό, το ανεκτίμητο και πολυτιμότεο δώρο της σωτηρίας από τον μεγαλόψυχο Κύριό μας, Εκείνον που σκορπίζει πλουσιοπάροχα το πολύ Του έλεος «...επί πονηρούς και αγαθούς ... επί δικαίους και αδίκους» (Ματθ. ε' 45).

Ύστερα απ' την μεγίστη αυτήν δωρεά, για την οποία δεν είμαστε καν άξιοι, είναι να αναρωτιέται κανείς, όπως ο Πέτρος, πόσες φορές χρειάζεται να συγχωρήσωμε τον αδελφό μας; Η απάντηση του Κυρίου δεν είναι απάντηση δικαίου ανθρώπου αλλά απείρως ελεήμονος Θεού: «ου λέγω σοι έως επτάκις, αλλ' έως εβδομηκοντάκις επτά.» (ο. π. ιη' 22).

Ας μεριμνούμε, λοιπόν, και εμείς, ως ταπεινοί δούλοι Κυρίου, να αποδίδωμε στον εν Χριστώ «σύνδουλό» μας αδελφό το χρέος του ελέους μας, μεγαλόψυχα και «εκ μέσης καρδίας», ώστε να επιτύχωμε το μέγα και σωτήριο έλεός Του, νυν και αεί και εις τον άπαντα αιώνα. Γένοιτο!

MISSING_ARG_ACCESS_TOKEN